

prof. dr Marta Mitrović
Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu
mejl: marta.mitrovic@filfak.ni.ac.rs

Recenzija udžbenika *Medijska publika* autorke doc. dr Ivane Stamenković

Udžbenik *Medijska publika*, autorke doc. dr Ivane Stamenković, bavi se izuzetno značajnom temom iz oblasti medijskih studija i komunikologije, obuhvatajući sve relevantne aspekte medijske publike – koncepta koji je trajno aktuelan u naučnim istraživanjima i koji se kao analitička kategorija kontinuirano redefiniše u skladu sa tehnološkim razvojem medija i promenama u komunikacionim praksama. Rukopis predstavlja sveobuhvatan i sistematičan prikaz teorija i istraživačke prakse u oblasti studija publike. Struktura udžbenika je logična i vodi čitaoca kroz istorijsku evoluciju pojma, od konceptata pasivne mase do savremenih interaktivnih korisnika. Posebno je značajno što autorka ne zanemaruje klasične osnove, poput SR teorije i kritičkih studija, ali im daje savremeni kontekst kroz analizu algoritama i digitalnog nasilja. U tom smislu, autorka uspešno povezuje tradicionalne pristupe u istraživanju medijske publike sa modernim izazovima.

Značajno mesto u udžbeniku zauzimaju poglavlja posvećena pristupu koristi i zadovoljstva, koji je uspešno aktuelizovan kroz analizu motivacija publike u digitalnom okruženju, kao i poglavlje o internetu i novim medijima, u okviru kojeg se detaljno razmatraju ključni savremeni fenomeni poput eho komora, interakcije između novinara i publike, kao i uloge prozjumeru. Na taj način, udžbenik se jasno pozicionira kao relevantan i teorijski utemeljen okvir za razumevanje savremenih medijskih praksi i transformacija publike u digitalnom dobu.

Posebnu vrednost udžbenika predstavlja integracija psiholoških i socioloških aspekata medijskog delovanja, koja se ogleda u detaljnoj analizi prosocijalnog i antisocijalnog ponašanja, sa naglašenim osvrtom na fenomen digitalnog nasilja. Na taj način, udžbenik zadobija i izraženu društveno odgovornu dimenziju, prevazilazeći okvire uže discipline i čineći se relevantnim i za studente srodnih oblasti. Inovativnost je naročito uočljiva u poglavljima posvećenim ekonomiji pažnje i oglašavanju, gde autorka uspešno povezuje klasične teorijske modele ubeđivanja sa savremenim praksama digitalnog okruženja, uključujući fenomen

influensera i razvoj parasocijalnih odnosa. Ovakav pristup predstavlja značajan iskorak u odnosu na stariju literaturu, u kojoj su ovi aspekti nedovoljno zastupljeni, a danas su ključni za razumevanje savremenih medijskih i komunikacionih procesa.

Metodološka utemeljenost udžbenika dolazi do izražaja u završnom poglavlju posvećenom metodama analize medijske publike, koje zaokružuje celinu i daje joj dodatnu praktičnu vrednost. Autorka se ne zadržava isključivo na teorijskom nivou, već studentima pruža jasan pregled i primenljive istraživačke alate – od eksperimentalnih i anketnih metoda do specifičnosti istraživanja publike u digitalnom okruženju. Prisustvo indeksa pojmova i registra autora dodatno doprinosi preglednosti i funkcionalnosti rukopisa, potvrđujući njegovu punu upotrebnost kao savremene udžbeničke literature.

Didaktička vrednost udžbenika ogleda se u jasno strukturiranom i gradacijskom izlaganju materije, koje omogućava postupno i sistematično usvajanje znanja. Upotreba tabela i grafikona svedoči o nastojanju autorke da kompleksne podatke učini preglednim i pristupačnim, čime se dodatno olakšava razumevanje ključnih koncepata. Posebno treba istaći da se na kraju svakog poglavlja nalaze pitanja za diskusiju i zadaci za studente, koji podstiču kritičko promišljanje i aktivno usvajanje gradiva. Terminologija je dosledno primenjena i usklađena sa savremenim standardima komunikološke nauke, kako u domaćem, tako i u međunarodnom akademskom kontekstu.

Rukopis koji je predmet ove recenzije predstavlja značajan doprinos domaćoj akademskoj literaturi iz oblasti društvenih nauka. Njegova vrednost ogleda se pre svega u uravnoteženom pristupu koji povezuje klasične teorije medijskih efekata sa savremenim trendovima digitalne komunikacije, zatim u jasnom naglašavanju aktivne uloge publike u procesima kreiranja društvene stvarnosti, kao i u metodološkoj preciznosti koja doprinosi osposobljavanju studenata za samostalan istraživački rad. Na osnovu svega navedenog, rukopis se sa punim profesionalnim uverenjem preporučuje za objavljivanje kao univerzitetski udžbenik.

U Nišu, 6. maj 2026. godine

prof. dr Marta Mitrović

M. Mitrović